

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บัญชีต้นทุนมีความสำคัญมากในภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพราะทุกกิจการต้องคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ ติราคาสินค้าคงเหลือ และคำนวณกำไรขาดทุน ของกิจการในแต่ละปี เพื่อรายงานผลการดำเนินงานของธุรกิจต่อบุคคลภายนอก บัญชีต้นทุนยังมีความสำคัญต่อการบริหารธุรกิจด้วยเหตุผลที่ว่า บัญชีต้นทุนเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการวางแผน การตัดสินใจและการควบคุมต้นทุนที่เกิดขึ้นเป็นประจำและไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำ นักบัญชีต้องเลือกได้ว่าจะให้ข้อมูลอะไร และใช้ข้อมูลนั้นอย่างไร สำหรับการตัดสินใจในการลงทุนแต่ละอย่าง จึงต้องพัฒนาตนเองให้เข้าใจถึงความต้องการข้อมูลทางบัญชีของผู้บริหารทุกระดับอยู่เสมอ (วิภาดา สุภรพันธ์. 2546 : 23) ดังนั้นบัญชีต้นทุนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของฝ่ายบริหารในการควบคุมการดำเนินธุรกิจ การประเมินผลการดำเนินงาน การตัดสินใจทางการตลาด และการตัดสินใจในการทำการผลิตสินค้าหรือบริการนั้นๆ

การเรียนการสอนในรายวิชาการบัญชีต้นทุน 1 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ มีจุดเน้นของการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีต้นทุนและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจำแนกประเภทต้นทุน วงจรระบบบัญชีต้นทุน การบันทึกต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต การปันส่วนต้นทุน การบันทึกบัญชีต้นทุนงานสั่งทำของเสีย ของมีค่าหนี เศษวัสดุ และบัญชีต้นทุนตามกิจกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 169) ลักษณะของเนื้อหาดังกล่าวส่วนมากเป็นการคิดวิเคราะห์และการคำนวณ ซึ่งการเรียนการสอนเนื้อหาที่เป็นการคิดวิเคราะห์และการคำนวณนั้นครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนฝึกทำแบบฝึกหัดทำหน่วยการเรียนรู้ แต่มักประสบกับปัญหาว่า นักเรียนอ่านโจทย์ปัญหาแล้วไม่ทราบว่าหาคำตอบของปัญหานั้นอย่างไร (สุวรร กาญจนมยุร. 2545 : 50)

โรงเรียนแจ่มสัทธิบริหารธุรกิจเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี เมื่อปี พ.ศ. 2544 ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ซึ่งโรงเรียนได้จัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนได้มีการฝึกปฏิบัติจริงทั้งในและนอกโรงเรียนด้วยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ (แจ่มสัทธิบริหารธุรกิจ 2552 : 61) รายวิชาการบัญชีต้นทุน 1 เป็นรายวิชาที่นักศึกษาสาขาการบัญชีทุกคนต้องเรียน จากการสอนที่ผ่านมา ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอธิบายเนื้อหาและฝึกให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์รายการค้าและแยกประเภทต้นทุน แสดงการคำนวณต้นทุนและทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการสอนของที สุวรร กาญจนมยุร ได้กล่าวไว้ข้างต้น (2545 : 50) แต่พบว่าในปีการศึกษา 2550 และปีการศึกษา 2551 นักเรียนมากกว่าครึ่ง ไม่สามารถวิเคราะห์รายการค้าได้ (เอมอร วิเศษหลง. 2551 : 12) ทำให้นักเรียนบันทึกรายการบัญชีผิดพลาดส่งผลให้การคำนวณบัญชีนั้นไม่ถูกต้อง และนักเรียนแก้ปัญหาการวิเคราะห์รายการค้าไม่เป็น ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญต้องได้รับการแก้ไข

การใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเองและช่วยให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ จนเกิดความชำนาญและมีแนวคิดในการวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเองได้ (พรชัย ผาด ไชยสง. 2545 : 31) ซึ่งสอดคล้องกับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 641) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบฝึก หมายถึง แบบฝึกหัดหรือชุดการสอนที่เป็นแบบฝึกที่ใช้เป็นตัวอย่างปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นให้นักเรียนฝึกตอบ และที่สำคัญ แบบฝึกทักษะยังทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลงานของตนได้ ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมี การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะตนเอง ไม่ต้องคำนึงถึงเวลาหรือความกดดันอื่นๆ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 113-114) นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เช่น ผลงานวิจัยของ กิตติยา รัศมีแจ่ม (2549 : 53) ที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์จากหนังสือพิมพ์รายวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ อภิรักษ์ จงวงศ์ (2549 : 78-79) ได้ศึกษา

การพัฒนากระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีกระบวนการทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการคำวิชาการบัญชีต้นทุน 1 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 ขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์รายการค้าได้อย่างถูกต้อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบัญชีต้นทุน 1 ของนักเรียนสูงขึ้น

คำถามในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการคำวิชาการบัญชีต้นทุน 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพอย่างไร
2. แบบฝึกทักษะช่วยพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์รายการคำวิชาการบัญชีต้นทุน 1 ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) อย่างไร
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการคำวิชาบัญชีที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิเคราะห์รายการค้าของนักเรียนหลังเรียนและก่อนเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะในการวิเคราะห์รายการค้าของนักเรียนที่เรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้าอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ จำนวน 36 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการค้า
 - 2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย
 - 2.2.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ
 - 2.2.2 ทักษะการวิเคราะห์
 - 2.2.3 ความพึงพอใจ
3. กรอบเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เนื้อหา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา /วิชาการบัญชีต้นทุน 1 หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบัญชีต้นทุน หน่วยที่ 2 ระบบบัญชีต้นทุน หน่วยที่ 3 การบัญชีเกี่ยวกับวัตถุดิบ โดยใช้แบบฝึกทักษะ 8 ชุด แผนการสอน 9 แผน ใช้เวลา 4 คาบ / แผน คาบละ 50 นาที
 - หน่วยที่ 1 แผนที่ 1 ปฐมนิเทศ(แบบทดสอบก่อนเรียน)
 - หน่วยที่ 1 แผนที่ 2 ลักษณะทั่วไปวัตถุดิบประเภทต้นทุน
 - หน่วยที่ 1 แผนที่ 3 สินค้าคงเหลือ ความสัมพันธ์บัญชีการเงินและบัญชีต้นทุน งบการเงิน
 - หน่วยที่ 2 แผนที่ 4 ความหมาย ประเภท วงจร และระบบการสะสมต้นทุน
 - หน่วยที่ 2 แผนที่ 5 การบันทึกบัญชีตามวงจรต้นทุน
 - หน่วยที่ 2 แผนที่ 6 บัญชีแยกประเภทโรงงาน
 - หน่วยที่ 3 แผนที่ 7 ความหมาย การจัดหา และการควบคุมวัตถุดิบ
 - หน่วยที่ 3 แผนที่ 8 การคำนวณต้นทุนวัตถุดิบเบิกใช้วัตถุดิบคงเหลือและการตีราคาวิธีทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับที่ต่ำกว่า
 - หน่วยที่ 3 แผนที่ 9 การบันทึกเกี่ยวกับวัตถุดิบและตรวจนับวัตถุดิบคงเหลือได้ไม่ตรงยอดตามบัญชี
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยใช้สถานที่ในการวิจัยโรงเรียนเจมส์บริหารธุรกิจ ใช้เวลาสอน แผนละ 4 คาบ รวม 32 คาบ ไม่รวม Pre-test / Post-test

นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำขึ้นในรายวิชา
 ชั้นต้น 1 เพื่อใช้ฝึกเสริมทักษะการจำแนกรายละเอียดในสิ่งที่ต้องการ ให้แก่นักเรียน มี
 ส่วนประกอบสำคัญได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา เวลา กิจกรรม แบบทดสอบ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ โดยใช้แบบ
 ฝึกทักษะ ในการช่วยเสริมทักษะให้มีความรู้ และทักษะการวิเคราะห์มากขึ้น ซึ่งมีลักษณะแบบ
 เลือกลงเติม และจับคู่ มีวิธีการทำที่ง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสม ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจมาก
 ยิ่งขึ้น

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ หมายถึง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 โดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์รายการคำ วิชาบัญชีชั้นต้น 1 ในการจัดกิจกรรมการเรียน
 การสอน เพื่อฝึกปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 ซึ่งประกอบด้วย

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึง ผลการประเมินของแบบฝึกตามเกณฑ์ที่ใช้
 ประเมินมาตรฐานของแบบฝึกการวิเคราะห์รายการคำวิชาบัญชี สำหรับนักเรียนระดับ ปวส.
 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ
 ระหว่างเรียนของแบบฝึกแต่ละชุด คิดเป็นร้อยละ 75

75 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลัง
 เรียนคิดเป็นร้อยละ 75

2. ทักษะการวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะส่วนประกอบ
 สำคัญต่างๆ การหาเหตุผลความสัมพันธ์และหลักการในการวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ
 ภายในเวลาที่กำหนด ประเมิน โดยแบบวัดทักษะการวิเคราะห์

3. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบหรือพอใจต่อการ ใช้แบบฝึกทักษะที่
 ผู้วิจัยได้มีการพัฒนาขึ้น แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาที่เรียน 2) ด้านเวลาที่ใช้ 3) ด้าน
 รูปแบบของชุดฝึก 4) ด้านตัวอักษร/ ภาษา โดยวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส. หมายถึง นักเรียนระดับปวส.
 ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของ โรงเรียนแจ่มสัทธิบริหารธุรกิจ

การบัญชีต้นทุน 1 หมายถึง รายวิชา 3201-2003 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2546 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจสาขาการบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการ
อาชีวศึกษา ที่มีเนื้อหาศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดบัญชีต้นทุน การจำแนกประเภทต้นทุน การบัญชี
ต้นทุนงานสั่งทำ วิธีการบัญชีเกี่ยวกับงานสั่งทำ วิธีการบัญชีเกี่ยวกับของเสีย ของมีค่าหนี
เศษวัสดุและการบัญชีต้นทุนตามกิจกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนได้แนวทางในการพัฒนาแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ในเรื่องการวิเคราะห์
รายการค้า และในรายวิชาการบัญชีอื่นๆ
2. นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะการวิเคราะห์รายการค้าสูงขึ้น ทำให้
ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาการบัญชีและรายวิชาอื่นที่ใช้ทักษะเดียวกันเป็นพื้นฐาน
3. โรงเรียนได้แนวทางนำเครื่องมือที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการพัฒนาครูและ
นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและในสาระ
การบัญชีของนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป